မာတိကာ

- ပညာမင်းကြီး ဦးကောင်း၏သား၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်များ ဗဟို စာကြည့်တိုက် စာကြည့်တိုက်မှူး ဦးသော်ကောင်း၏ အမှာစာ ၁
- အခြေခံပညာဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (ငြိမ်း) ဆရာကြီး ဦးသန်းဦး၏ အမှာစာ ၇
- ပညာရေးတက္ကသိုလ် အငြိမ်းစား ပါမောက္ခချုပ် ဦးသောင်းထွန်း၏ မိတ်ဆက်အမှာစာ ၁၁
- မြန်မာပြန်ဆိုသူ၏ အမှာ ၁၅
- စာတမ်းအကျဉ်းချုပ် ၂၀
- ကျမ်းဦးမှတ်စုများ ၂၄

အပိုင်း (၁)

ဗြိတိသျှတို့ မသိမ်းပိုက်မီက မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပညာရေး

၁။ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းနှင့် လူကျောင်းများ ၃၁
(က) သာသနာ့မှု ပညာရေး ၃၃
(ခ) လူကျောင်းများ ၉၆
၂။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခရစ်ယာန် သာသနာပြု ပညာရေး စတင်ခြင်း (၁၆၀၀-၁၈၂၄) ၁၁၂
(က) ပဏာမ မှတ်ချက် ၁၁၂
(ခ) ရိုမန်ကာသိုလိတ် သာသနာပြုများ (၁၇၂၁-၁၈၂၃) ၁၁၈

အပိုင်း (၂)

ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပညာရေး

၃။ ရိုမန်ကာသိုလိတ်နှင့် အမေရိကန် နှစ်ခြင်း သာသနာပြု ကျောင်းများ (၁၈၂၄-၁၈၅၃) ၁၅၃
(က) ပဏာမမှတ်ချက် ၁၅၃
(ခ) ရိုမန်ကာသိုလိတ် သာသနာပြုကျောင်းများ (၁၈၂၄-၁၈၅၃) ၁၅၇
(ဂ) အမေရိကန်နှစ်ခြင်း သာသနာပြုကျောင်းများ (၁၈၂၄-၁၈၅၃) ၁၆၅
၄။ ဗြိတိသျှအစိုးရလက်ထက် ပညာရေးဌာနဆိုင်ရာစနစ် ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ၁၈၁
(က) ဌာနဆိုင်ရာစနစ် ၁၈၁
(ခ) တိုင်းရင်းဘာသာ ပညာရေး (၁၈၆၇-၁၉၂၂) ၁၉၃
- နောက်ဆက်တွဲများ ၂၀၅
- ကျမ်းကိုးစာရင်း ၂၆၃

အမှာစာ

ကျွန်မ၏ခင်ပွန်းဖြစ်သူ ဦးခင်မောင်ကြည်(မဟာဝိဇ္ဇာ)သည် ဆရာကြီးဦးကောင်း မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့အတွက် လန်ဒန်တက္ကသိုလ်သို့ တင်သွင်းခဲ့သည့် " History of Education in Myanmar ; before the British conquest and after " မူရင်းကျမ်းကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့ပါသည်။ ပထမအကြိမ်အဖြစ် မြသီတာစာပေတိုက်က ထုတ်ဝေဖြန့်ချိခဲ့ပါသည်။

ဗြိတိသျှတို့မသိမ်းပိုက်မီက ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ လူကျောင်းများ၏ပညာရေးစနစ်မှစတင်ကာ မသိမ်းပိုက်ခင်ကတည်းက မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခရစ်ယာန်စာသင်ကျောင်းများ၏သင်ကြားရေးစနစ်များကို သိရှိနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဗြိတိသျှတို့သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ဖွင့်လှစ်လာသည့် ရိုမန်ကာသိုလိတ် နှင့် အမေရိကန်နှစ်ခြင်း သာသနာပြုကျောင်းများအပြင် ဗြိတိသျှအစိုးရလက်ထက်မှစ၍ ပညာရေးဆိုင်ရာဌာနစနစ် ပေါ်ပေါက်လာ ခြင်းများကို မူရင်းကျမ်းနှင့် အနီးစပ်ဆုံးထပ်တူကျရောက်စေရန်ကြိုးစားကာ ဘာသာပြန်ဆိုပေးခဲ့ပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို ဖတ်ရှုလေ့လာရသည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ပညာရေးသမိုင်းကြောင်းနှင့် သင်ကြားနည်း စနစ်အချို့ကို လေ့လာသူများ၊ မဟာဝိဇ္ဇာကျမ်းရေးသားပြုစုတင်သွင်းကြမည့်သူများ၊ ပါရဂူဘွဲ့ကြိုကျမ်း ရေးသားနေသူများအတွက် သက်ဆိုင်ရာကျမ်းစာပြုစုရာတွင် အထောက်အပံ့တစ်ခု ဖြစ်စေမည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

ကိုလိုနီခေတ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို အထောက်အကူပြုစေရန် ရည်ရွယ်သည့် ပညာရေးစနစ်ကို ပြဌာန်းခဲ့သော်လည်း၊ ကိုလိုနီပညာရေးစနစ်သည် ပဒေသရာဇ်ခေတ်ပညာရေးစနစ်ထက်ပိုမို၍ကောင်းမွန်သဖြင့် မြန်မာတိုင်းရင်းသားများထဲမှ ခေတ်ပညာတတ်ပညာရှင်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။

ပညာမင်းကြီးဆရာကြီးဦးကောင်း၏ပထမအဆင့်ကျမ်းအဖြစ်သတ်မှတ်ခံရသည့်ကျမ်းကို ဘာသာပြန်ခွင့်ရသည့်အတွက်မူရင်းကျမ်းပြုစုသူဆရာကြီးအား ကျေးဇူးတင်ကန်တော့အပ်ပါသည်။ ပထမအကြိမ်ထုတ်ဝေစဉ်ကအမှာစာရေးသားပေးကြသည့် ဆရာကြီးဦးသန်းဦးနှင့် ဆရာကြီးဦးသောင်းထွန်း တို့ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း ပြောလိုပါသည်။ စာမူကို ဘာသာပြန်ဆိုနေချိန်တွင် အဘက်ဘက်မှ ကူညီပေးခဲ့သော ပညာတန်ဆောင်မှ ဆရာဦးသောင်းညွန့်(တက္ကသိုလ်များ ဘာသာပြန်ဌာန) မှ စာရေးဆရာမင်းကျော်(ဦးကျော်ဆွေ)တို့နှင့်တကွ အကြံပေးခဲ့ကြပါသော ဆရာ၊ဆရာမများ မိတ်ဆွေသင်္ဂဟများကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း ပြောလိုပါသည်။

အထူးသဖြင့် ဒုတိယအကြိမ်ထုတ်ဝေနိုင်ရန်စီစဉ်ပေးပါသော မုံရွေးစာပေနှင့် အမှာစာ ရေးသားပေးပါသော ဆရာကြီးဦးကောင်း၏သား ဒေါက်တာဦးသော်ကောင်း တို့ကိုလည်း၊ ဘာသာပြန်ခဲ့သူကိုယ်စား ကျေးဇူးအထူးတင်မိပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို ဖတ်ရှုသူများအနက်မှ ပညာရေးဆိုင်ရာ ဗဟုသုတများစွာကို ရရှိလိုက်ပါသည်ဟု တစ်စုံတစ်ယောက်က ပြောဆိုလိုက်လျှင်ပင် ဒုတိယအကြိမ်ပြန် လည်လည်ထုတ်ဝေရကျိုးနပ်ပြီဟု ထင်မြင်မိမည်ဖြစ်ပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

မြမြကြည်

အမှာစာ

ပညာမင်းကြီးဆရာကြီးဦးကောင်း၏"History of Education in Myanmar Before the British Conquest and After " ကိုဆရာဦးခင်မောင်ကြည်က [illegible]

[illegible]

" မကောင်းတာဆိုရင် ဒါမျိုး ဒါမျိုးတွေ မဖြစ်စေနဲ့လို့ သတိထား။
ကောင်းတာဆိုရင်လည်း နောက်ဒါထက်ကောင်းအောင်လုပ်ရမယ်လို့ ဆန္ဒပြု။
ဒီနှစ်ခုပဲ ရှိတာပဲ။ မကောင်းတာကို ထပ်မလုပ်နဲ့၊
ကောင်းတာတွေရင်လည်း ဒါထက် ဒါထက်ပိုကောင်းအောင်လုပ်။

[illegible]

ဝင်းအောင်

အချွဲဝင်

အမျိုးသားပညာရေးမူဝါဒ ကော်မရှင်

၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ မေလ၊ (၁) ရက်